

Príloha č. 2

UKÁŽKA METODICKÝCH POMÔCOK NÁPOMOCNÝCH PRI PRÁCI V KURZE ŠTÁTNEHO JAZYKA

V súčasnosti nie je k dispozícii dostatočné množstvo didaktických materiálov primárne určených deťom cudzincov a ich učiteľom/lektorom. Mnoho oblastí jazykovej podpory môžu pokryť didaktické materiály a e-learningové kurzy uvedené v tejto časti, ale samozrejme nie všetky. Nižšie je ponúknutý prehľad podporných didaktických prostriedkov, materiálov a námetov na činnosti, ktoré sa pri jazykovej podpore detí cudzincov osvedčili.

Výber a podoba pomôcok závisí najmä od materiálno-technických podmienok základnej školy (knihy, obrázkové karty, obrázky, spoločenské hry, kocky, stavebnice a pod.). Samozrejme, niektoré materiály si musí učiteľ/lektor vyrobiť aj sám.

OBRÁZKOVÉ (KOMUNIKAČNÉ) KARTY

Svojpomocne si učiteľ/lektor môže vyrobiť obrázkové (komunikačné) karty.

Ako si vyrobiť komunikačné karty? *Pri zhotovovaní kariet treba dbať na to, aby zobrazenie objektov bolo jednoznačné.*

Karty však musia spĺňať aj ďalšie nároky, ako napríklad:

- musia byť farebné;
- mali by pokrývať viaceré slovné druhy (podstatné mená z rôznych tematických okruhov, prídavné mená, slovesá, predložky, číslovky);
- vždy by malo byť k dispozícii aspoň osem kariet rovnakého druhu k rovnakej téme v dvojacom prevedení (farebné a čiernobiele), aby pokryli široký repertoár hier a cvičení;
- mali by byť zalamované, zabezpečiť sa tak ochrana pred nešetrnou manipuláciou a predĺžiť sa životnosť pomôcky.

*Inšpiráciou môže byť publikácia *Moje učenie* (Šedibová, 2009), súbor obrázkových (komunikačných) kariet KIKUS alebo karty k téme *Orientácia v škole* voľne dostupné na: <https://www.statpedu.sk/sk/erasmus-slovencina-deti-cudzincov.html>*

*Karty **Orientácia v škole** obsahujú témy: základné pozdravy a frázy, aktivity a činnosti v škole, ľudia v škole, miestnosti v škole, vyučovacie predmety (1. a 2. stupeň ZŠ) a školské pomôcky. Karty sú rozdelené do stĺpcov: obrázkov, slovensky, vetný model (použitie slova vo vete), môj jazyk. Sú dostupné v 6 jazykových mutáciách (anglický, maďarský, ruský, srbský, ukrajinský a vietnamský jazyk).*

Pri zhotovovaní kariet možno využiť programy zamerané na výrobu a tlač pomôcok pre alternatívnu komunikáciu, ako napríklad Boardmaker 7, InPrint 3, SymWriter 2.

Čo sa dá s kartami robiť? *Karty je možné využiť pri mnohých činnostiach a jazykových hrách, ako napríklad práca s gramatickým rodom, tvorenie množného čísla, tvorenie slov, viet, hry typu pexeso, bingo. Sú vhodné pre skupinovú aj individuálnu prácu. Ďalšie možnosti využitia a hry s obrázkovými kartami sú uvedené v časti *Námety na činnosti*.*

HRY S OBRÁZKOVÝMI KARTAMI

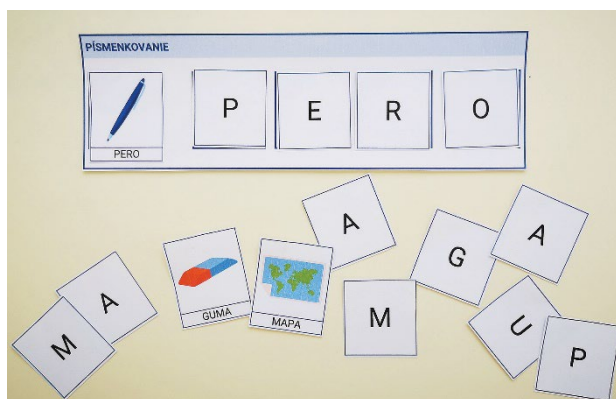
Potenciál obrázkových kariet je veľký, možno ich využiť pri pohybových hrách, zostavovaní viet, pri nenásilnom prepájaní lexikálnej zásoby s gramatikou, spájať ich, triediť podľa abecedy, počtu slabík, písmena na začiatku slova (mäkké, tvrdé, obojaké spoluhlásky, samohlásky), slová priraďovať k obrázkom.

Skladačky slov s obrázkami – skladanie slov pomocou obrázkov, hravá forma na precvičovanie si jednotlivých písmen alebo slabík.²⁹

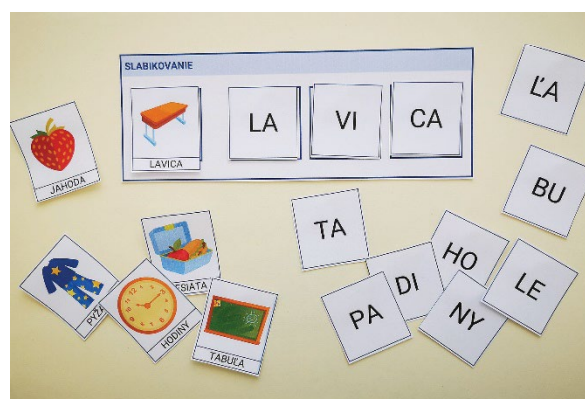

Obr. 7 Skladačky slov s obrázkami – ukážka (vlastný archív)

„Písmenkovanie a slabikovanie“ – skladanie slov z písmen alebo slabík. Podkladová karta slúži najmä ako vizuálna podpora, možno ju však využiť aj na ďalšie hry, napr. žiaci doplnia prvé alebo posledné písmeno v slove a pod.

Obr. 8 „Písmenkovanie“ – ukážka (vlastný archív)

Obr. 9 „Slabikovanie“ – ukážka (vlastný archív)

²⁹ Obrázková čítanka je primárne určená deťom predškolského veku, prvákovi a žiakovi so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, možno ju však využiť aj pri systematickom rozvíjaní jazykových schopností detí cudzincov. Ďalšie pomôcky a námety na činnosti nájdete na: <https://www.autismus-a-my.cz/>

Pexeso – karty s obrázkami a textom učiteľ rozstrihá a spolu so žiakmi vyberie obmedzený počet kariet. So žiakmi sa tak dopredu zopakuje lexikálna zásoba. Pri väčšom počte žiakov je vhodné pre jedného žiaka zvoliť len jeden až dva páry slov. Žiaci postupne otáčajú vždy dve karty a hru jazykovo sprevádzajú. Cieľom je nájsť dvojicu: obrázok a text. Pre žiakov, ktorí nevedia čítať (nepoznajú latinku) možno vytlačiť dvakrát obrázkovú časť.

„**Chňapačka**“ – učiteľ rozloží karty s obrázkami na stôl (obrázkom nahor), žiaci stoja okolo stola tak, aby všetci dosiahli na karty. Učiteľ pomenuje niektorý z obrázkov na stole, žiaci sa snažia obrázok nájsť. Kto daný obrázok vidí, snaží sa po karte „chňapnúť“. Kartu si nechá a zbiera body.

„**Ukazovačka**“ – učiteľ rozdá každému žiakovi sériu obrázkov. Žiaci si rozložia karty obrázkom nahor. Učiteľ povie ľubovoľné slovo, žiaci sa snažia nájsť príslušný obrázok.

Rozprávanie o predmetoch – slúži na rozvoj komunikačných jazykových kompetencií. Táto činnosť je podstatne komplexnejšia ako pomenovávanie objektov. Treba však vždy nadväzovať na nadobudnuté znalosti žiakov. Voliť také objekty, ktoré žiaci poznajú, aby sa sústredili na jazyk a nie na obsah.

Príklad

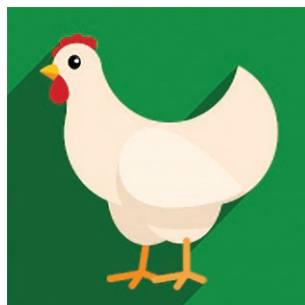

Učiteľ: *Čo je to?*
Žiak: *Zviera.*
Učiteľ: *Ako sa to zviera volá?*
Žiak: *Pes.*
Učiteľ: *Koľko má pes nôh?*
Žiak: *Štyri.*
Učiteľ: *Čo robí pes?*
Žiak: *Sedí.*
...

Hádanie predmetov – jeden zo žiakov si vytiahne kartu. Spolu s učiteľom sa na ňu pozrie, ale ostatným žiakom ju neukáže. Existuje viacero variantov ako hádať, o aký predmet ide.

Variant 1

Žiak 1: *Je to zviera?*
Žiak 2: *Áno.*
Žiak 3: *Koľko má nôh?*
Žiak 2: *Dve.*
...

Variant 2

Žiak 1: *Je to zviera.*
Má dve nohy.
Má perie.
...

Bingo – možno hrať v rôznych obmenách. Potrebne sú karty v dvojacom prevedení – farebné a čiernobiele karty (vhodné napr. obrázkové karty KIKUS).

Príklad

Každý žiak dostane určitý počet čiernobielych kariet. Zodpovedajúce farebné karty sú v kope, ktorá koluje. Karty sa priradujú na základe otázok a odpovedí. Touto aktivitou sa precvičuje akuzatív.

Učiteľ: *Kto má mačku?*

Žiak 1: *Ja ju mám!*

Žiak 1: *Kto má psa?*

Žiak 2: *Ja ho mám!*

Žiak 2: *Kto má žirafu?*

Žiak 3: *Ja ju mám!*

...

Skladanie príbehov – existuje viacero možností ako skladať príbehy. Touto aktivitou sa nielen podporuje rozprávanie, ale vytvára sa aj základ pre neskoršie písanie slohových prác.

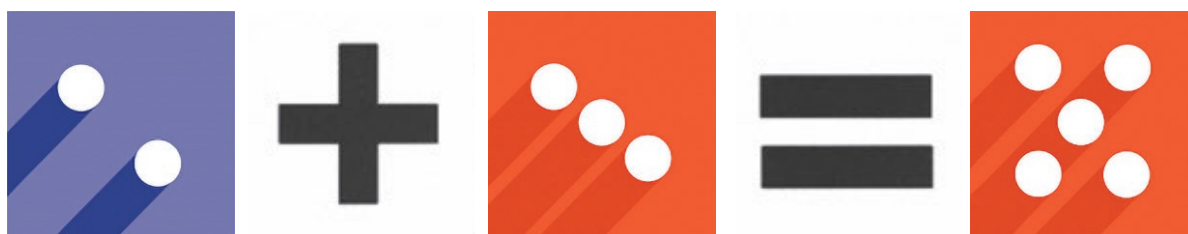
Príklad

Karty sú položené obrázkom hore. Žiak si vyberie jednu kartu a začne rozprávať príbeh. Ďalší žiak vyberie inú kartu, položí ju vedľa a pokračuje v príbehu ďalej.

Matematické úlohy – učiteľ pripraví žiakom z kartičiek rôzne matematické úlohy. Žiaci čítajú príklady a dopĺňajú výsledky.

Príklad

Učebnice slovenčiny pre deti cudzincov

BÁČKAI, Klaudia – ULIČNÁ, Martina. *Aha, slovenčina! Učebnica pre deti cudzincov a krajanov*. Bratislava : iCan, 2022.

Učebnica, dva pracovné zošity a zvukové nahrávky pre základný intenzívny kurz štátneho jazyka pre žiakov vo veku 6 – 15 rokov.

HIRSCHNEROVÁ, Zuzana – KAKSA FILAGOVÁ, Markéta. *Svet okolo nás po slovensky*. Bratislava : iCan, 2022. Pracovný zošit pre predškolákov s obrázkovo spracovanou a veľkým tlačeným písmom doplnenou podstatnou lexikálnou zásobou z najčastejšie sa vyskytujúcich tém v školských vzdelávacích programoch materských škôl, možnosť využitia aj pri vzdelávaní žiakov 1. ročníka základnej školy.

ROHOVÁ, Jana. *Cudzinec v mojej triede*. Bratislava : RAABE, 2021.

Pracovné listy pre žiaka, metodické poznámky pre učiteľa a praktické rady, možnosť využitia aj pri vzdelávaní predškolákov v materskej škole.

TIBENSKÁ, Eva – ZATKALÍKOVÁ, Mária. *Slovenčina slovo za slovom. I. diel*. Stadtschulrat für Wien, Europa Büro, 2007.

Učebnica a cvičebnica pre začiatčníkov, primárne určená žiakom rakúskych škôl (nemecká mutácia učebnice), možnosť využívať aj pri učení slovenského jazyka ako cudzieho jazyka aj v iných krajinách.

Učebnice slovenčiny pre cudzincov

Pri prezentácii komunikačných tém a gramatických javov možno vychádzať aj z učebníc pre dospelých. Môžu byť inšpiráciou napríklad pri postupnosti komunikačných tém, prezentovaní slovenčiny ako cudzieho jazyka (tabuľky, gramatika podávaná po častiach, tvaroslovie, dôraz na použitie v kontexte a v reálnych vetách a situáciách), zdrojom námetov na rôzne cvičenia a aktivity. Uvádzame niektoré z nich:

KAMENÁROVÁ, Renáta – TICHÁ, Hana – ŠPANOVÁ, Eva – IVORÍKOVÁ, Helena – KLESCHTOVÁ, Zuzana – MOŠAŤOVÁ, Michaela. *Krížom-krážom. Slovenčina A1*. Bratislava : Studia Academica Slovaca, 2018.

KAMENÁROVÁ, Renáta – ŠPANOVÁ, Eva – IVORÍKOVÁ, Helena – BALŠÍNKOVÁ, Dorota – KLESCHTOVÁ, Zuzana – MOŠAŤOVÁ, Michaela – TICHÁ, Hana.

Krížom-krážom. Slovenčina A2. Bratislava : Studia Academica Slovaca, 2009.

IVORÍKOVÁ, Helena – ŠPANOVÁ, Eva – KAMENÁROVÁ, Renáta – MOŠAŤOVÁ, Michaela – KLESCHTOVÁ, Zuzana – TICHÁ, Hana. *Krížom-krážom. Cvičebnica A1 + A2*. Bratislava : Studia Academica Slovaca, 2009.

KAMENÁROVÁ, Renáta – GABRÍKOVÁ, Adela – IVORÍKOVÁ, Helena – ŠPANOVÁ, Eva – MOŠAŤOVÁ, Michaela – BALŠÍNKOVÁ, Dorota – KLESCHTOVÁ, Zuzana. *Krížom-krážom. Slovenčina B1*. Bratislava : Studia Academica Slovaca, 2011.

GABRÍKOVÁ, Adela – KAMENÁROVÁ, Renáta – MOŠAŤOVÁ, Michaela – IVORÍKOVÁ, Helena – ŠPANOVÁ, Eva – TICHÁ, Hana. *Krížom-krážom. Slovenčina B2*. Bratislava : Studia Academica Slovaca, 2014.

ULIČNÁ, Martina – ANDOROVÁ, Iveta – BÁČKAI OVÁ, Klaudia – GABRÍKOVÁ, Adela. *Tri, dva, jeden – slovenčina. Slovenčina ako cudzí jazyk. Úroveň A1*. Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, 2015.

ANDOROVÁ, Iveta – ULIČNÁ, Martina – BASHIR GÉČOVÁ Vladimíra – GABRÍKOVÁ, Adela. *Tri, dva, jeden – slovenčina. Slovenčina ako cudzí jazyk. Úroveň A2*. Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, 2017.

ZEBEGNEYOVÁ, Angela – PUZDEROVÁ, Anna – BAKOVÁ, Beáta. *Hovorme spolu po slovensky „A“*. *Slovenčina ako cudzí jazyk*. Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, 2010.

BORTLÍKOVÁ, Alica – MAIEROVÁ, Eva – NAVRÁTILOVÁ, Jana. *Hovorme spolu po slovensky! – B1*. Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, 2016.

BORTLÍKOVÁ, Alica – MAIEROVÁ, Eva – NAVRÁTILOVÁ, Jana. *Hovorme spolu po slovensky! – B2*. Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, 2017.

BORTLÍKOVÁ, Alica – MAIEROVÁ, Eva – NAVRÁTILOVÁ, Jana. *Hovorme spolu po slovensky! Gramatika B1 + B2*. Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, 2016.

VRÁBL'OVÁ, Júlia – MOŠAŤOVÁ, Michaela – HARGAŠOVÁ, Zuzana – ŠMATLÁKOVÁ, Zuzana. *Prvá pomoc po slovensky*. Bratislava : Studia Academica Slovaca, 2018.

URAMOVÁ, Miriam. *Slovenčina pre azylantov a žiadateľov o azyl. OZ Človek v ohrození*, 2007.

Učebnice slovenčiny pre nemecky hovoriacich

TOMENENDAL, Yvonne. *Slovenčina. 120 Stunden Slowakisch für Anfänger und Fortgeschrittene*. Wien, 2001.

NEMCOVÁ, Emília. *Slovenčina interkultúrne*. Košice : Elfa, 2001.

Učebnice slovenčiny pre francúzsky hovoriacich

BALÁŽ, Peter – SERAFÍNOVÁ, Danuša. *Parlons slovaque ou Les amis de l'internet. Guide pour les étudiants francophones*. Bratislava : Univerzita Komenského, 2007.

BALÁŽ, Peter – SERAFÍNOVÁ, Danuša. *Parlons slovaque ou Les amis de l'internet – I. Exercices de grammaire complémentaires*. Bratislava : Univerzita Komenského, 2004.

Praktické gramatické príručky a cvičebnice

PEKAROVIČOVÁ, Jana – ŽIGOVÁ, Ľudmila – PALCÚTOVÁ, Michaela – ŠTEFÁNIK, Jozef. *Slovenčina pre cudzincov. Praktická fonetická príručka*. Bratislava : Univerzita Komenského, 2005.

ŽIGOVÁ, Ľudmila. *Slovenčina pre cudzincov. Gramatická a pravopisná cvičebnica*. Bratislava : Univerzita Komenského, 2005.

ŽIGOVÁ, Ľudmila. *Praktikum zo slovenskej gramatiky a ortografie pre cudzincov B1 – B2*. Bratislava : Univerzita Komenského, 2014.

VAJIČKOVÁ, Mária. *Slovenčina pre cudzincov. Gramatické cvičenia*. Bratislava : Univerzita Komenského, 2005.

ŽIGOVÁ, Ľudmila. *Komunikácia v slovenčine*. Bratislava : Univerzita Komenského, 2007.

STEINEROVÁ, Hilda. *Konverzačná príručka slovenčiny*. Bratislava : Univerzita Komenského, 2004.

Odborné publikácie a metodické príručky

BERNÁTHOVÁ, Alžbeta – REITEROVÁ, Monika – SOMOROVÁ, Renáta. *Metodické odporúčania na vyučovanie slovenského jazyka v základnom a rozširujúcom kurze štátneho jazyka pre deti cudzincov*. Bratislava : ŠPÚ, 2005.

Návody na prípravu učiteľa na jazykový kurz, metódy, formy a prostriedky výchovno-vzdelávacej práce v rámci základného a rozširujúceho kurzu štátneho jazyka, praktické ukážky prípravy učiteľov vyučujúcich v expertných skupinách, vzorový časovo-tematický plán základného jazykového kurzu štátneho jazyka, návrh lexikálnych jednotiek, ktoré by si mali žiaci osvojiť v rámci jazykového kurzu, metodické pokyny na administráciu prehľadu o vzdelávaní detí cudzincov v jazykovom kurze štátneho jazyka a osobný záznam.

Čo vedieť o utečencoch : Osvojovanie jazyka. UNHCR, 2019.

Prehľad osvedčených postupov ako pracovať s viacjazyčnými žiakmi.

KAMENÁROVÁ, Renáta – ŠPANOVÁ, Eva – ĽOS IVORÍKOVÁ, Helena – MOŠAŤOVÁ, Michaela. *Krížom-krážom. Metodická príručka – slovenčina A1*. Bratislava : Studia Academica Slovaca, 2018.

Metodická koncepcia celej série Krížom-krážom, základné lingvo-didaktické prístupy pri výučbe slovenčiny ako cudzieho jazyka, podrobné metodicko-didaktické pokyny k učebnici Krížom-krážom. Slovenčina A1.

KVAPIL, Roman – BAČOVÁ, Darina – CSIBA, Karol – ILIEVOVÁ, Zlatica – PÍŠOVÁ, Janka – ULIČNÁ, Martina – VRÁBĽOVÁ, Júlia. *Slovenčina ako cudzí jazyk. Príručka pre učiteľov*. Bratislava : MPC, 2018. Legislatívne východiská problematiky, vymedzenie referenčného rámca úrovne A1 ovládania slovenčiny ako cudzieho jazyka, charakteristika slovenského jazyka ako nematerinského jazyka v podmienkach výučby detí cudzincov, opis a charakteristika jazykového auditória – tzv. slovanské a neslovanské prostredie jazykovej triedy, námety a možnosti práce na hodinách slovenčiny ako cudzieho jazyka v prostredí detí cudzincov.

ONUŠKOVÁ, Mária – BAČOVÁ, Darina – DUGOVIČOVÁ, Anna – ILIEVOVÁ, Zlatica. *Slovenčina pre deti cudzincov v edukačnom procese*. Bratislava : MPC, 2015.

Materiál k programu Implementácia štátneho jazyka pre deti cudzincov do edukačného procesu základnej a strednej školy.

SOMOROVÁ, Renáta – BJELOVÁ, Marta – ČUNTALOVÁ, Miriam. *Jazykový kurz. Metodické odporúčania. Vyučovanie štátneho jazyka pre deti cudzincov v SR*. Bratislava : Štátny pedagogický ústav, 2014.

Vzdelávací program dvojmesačného jazykového kurzu v celkovom rozsahu 184 hodín pre žiakov od 6 do 15 rokov, učebný plán jazykového kurzu, učebné osnovy pre dvojmesačný vzdelávací kurz slovenského jazyka základných škôl detí migrujúcich rodičov, metodické pokyny a metodickú príručku pre učiteľa, príklad prípravy na vyučovaciu hodinu, metódy, formy, prostriedky výchovno-vzdelávacej práce v rámci jazykovej prípravy.

E-learningové kurzy a aplikácie slovenského jazyka ako cudzieho jazyka

Slovenčina online – ľahko a rýchlo.

www.slovake.eu

Viacjazyčný portál na výučbu slovenského jazyka, jazykové on-line kurzy rôznych úrovní (A1, A2, B1, B2) s cvičeniami a slovníkmi, jazykové kvízy, zábavné hry, rôzne informácie o Slovensku a multimediálny obsah s množstvom pôvodných textov, zvukových nahrávok, videozáznamov.

www.e-slovak.sk

E-learningový portál s kurzami slovenčiny ako cudzieho jazyka zameraný na získanie základných jazykových schopností, ktoré je možné aplikovať na každodenné situácie. Kurzy korešpondujú s učebnicou Krížom-krážom. Slovenčina.

PIXCOM ONLINE. Hovoríme po slovensky!

www.pixcom.online

Komiksové spracovanie komunikačných situácií, možnosť pracovať s textami, gramatikou, k dispozícii obdoba klasického pexesa – pixeso, ktoré pracuje so spojením obrázka a slova.

Učíme (sa) slovenčinu ako cudzí jazyk.

www.ucimesaslovenčinu.sk

Vzdelávací portál s dvomi rozhraniami – študentské (Učím sa slovenčinu) a lektorské (Učím slovenčinu), audiovizuálny materiál – krátke „youtubové“ videá s interaktívnymi úlohami.

Slovenčina ako cudzí jazyk – videokanál na youtube.

Zaujímavý spôsob výučby slovenského jazyka cez vtipné príbehy v slovenčine. Príbehy sú dopĺňané kresbami, vysvetľovanie slov je doplnené bohatou gestikuláciou a posunkami. Videokanál je rozčlenený na niekoľko tematických častí, je možné si ich vyhľadať aj pod názvom *Learn Slovak with Stories*. Na kanáli možno nájsť aj gramatiku vysvetlenú prostredníctvom videa v angličtine. Okrem videí kanál prináša aj tradičné slovenské recepty, rozprávky, zaujímavosti o osobnostiach a miestach Slovenska.

LINGO.

www.lingo-play.com

Multilingválny portál na precvičovanie písania, počúvania s porozumením, lexikálnej zásoby prostredníctvom flash kariet, samostatných slov alebo ich umiestnenia vo frázach.

Didaktické hry na podporu výučby slovenského jazyka

Krajina Hláskovo.

Súbor štyroch stolových hier zameraný na nácvik a zdokonalenie učiva, ktoré súvisí so zvukovou rovinou slovenského jazyka a jej segmentálnymi javmi (samohlásky, dvojhlásky, spoluhlásky a slabiky) a suprasegmentálnymi javmi (kvantita – dĺžka, prízvuk, dôraz a pod.). Ku každej hre je pripravený prehľad opakujúcich sa výrazov – lexikálna zásoba.

Naše Slovensko.

Kartová hra zameraná na rozvoj jazykových, komunikačných a sociálnych kompetencií. Obsahuje 157 hracích kariet rôznej náročnosti – obrázkové karty a výkladové karty s krajinami, riekami, nížinami, pohoriami, historickými a geografickými objektmi a osobnosťami Slovenska.

Didaktické materiály KIKUS

Program **KIKUS (Kindern in Kulturen und Sprachen)**, koncipovaný lingvistkou Dr. Edgardis Garlin, ponúka jednoduchý a efektívny model vyskúšaný aj na Slovensku, ktorý je možné využiť na

sprostredkovanie všetkých jazykov pre deti a žiakov vo veku od 3 do 10 rokov. Od roku 2016 je k dispozícii aj slovenská verzia Metodickéj príručky KIKUS, ktorá je výstupom projektu Erasmus+ KIKUS with us. Metodická príručka spolu s prekladmi ku kartičkám a pracovným listom je voľne dostupná on-line: <https://www.inkluzivniskola.cz/kikus>

KIKUS obrázkové karty.

Vhodné pre skupinovú aj individuálnu prácu. Všetky motívy sú v dvojacom prevedení. Zahŕňajú základnú lexikálnu zásobu žiaka, pokrývajú podstatné mená, prídavné mená, slovesá, predložky, číslovky, počet, tvary. Možno ich použiť pri pohybových hrách, zostavovaní viet a pri nenásilnom prepájaní lexikálnej zásoby s gramatikou.

KIKUS pracovné listy s obrázkovými kartičkami.

Zmenšené obrázkové karty určené na spoluprácu rodiča a dieťaťa alebo na individuálnu prácu doma. Na rozdiel od obrázkových kariet sú pracovné listy s kartičkami určené na výučbu konkrétnych jazykov. Na každom liste je 24 pojmov, všetky obrázky sú vo farebnom a čiernobielym prevedení. Vytvorí sa tak základný obrázkový slovníček, pretože pod čiernobielymi obrázkami sú slovenské pojmy, ktoré sa majú preložiť do materinského jazyka žiakov. Kartičky so slovenskými podstatnými menami majú vľavo hore nevyfarbenú bodku na prácu s gramatickým rodom. Na uchovávanie obrázkových kartičiek žiaci potrebujú tvrdé dosky alebo obálku.

KIKUS pracovné listy na spoluprácu rodiča s dieťaťom.

Listy sú úlohami k rozdielnym témam z bežného života žiakov. Sú dostupné v troch stupňoch obťažnosti a obsahujú vždy 20 tém. Pracovné listy je možné dať žiakom domov na konci lekcie, aby si ich spolu s rodičmi napríklad vymaľovali. Hlavným cieľom je však rozhovor s rodičmi v materinskom jazyku o tom, čo sa naučili. Ak je spolupráca s rodičmi žiaka náročnejšia, pracovné listy je možné vypracovávať i počas lekcie. Pracovné listy sú farebné a vytlačené na extra tvrdom papieri. Na uchovávanie pracovných listov potrebujú žiaci zakladač s krúžkovou mechanikou.

Bábiky Mimi a Momo.

Slúžia na spestrenie lekcie a plnia dôležitú úlohu predlohy. Pri jazykových cvičeniach názorne ukazujú, čo majú žiaci v cvičeniach urobiť. Je možné použiť aj iné bábiky. Dôležité je, aby si žiaci bábiky mohli zobrať do rúk. Jedna bábika by mala byť dievča a druhá chlapec. Mená postavičiek sa môžu

Kúzelné vreca.

Ukryva obsah spojený s témou, slúži na vytvorenie napätia a motiváciu žiakov. Namiesto vreca je možné použiť šatku, klobúk, škatuľu alebo aj obliečku na vankúš. Hlavne, že vie učiteľ kúzliť...

NÁMETY NA ČINNOSTI

Ponúkame krátky výber námetov na skupinovú prácu. Ďalšie námety na činnosti nájdete napríklad v *Metodickej príručke KIKUS*, s. 22 – 36, 40 – 44.

Reálne objekty a ich miniatúry – zábavná forma učenia, ktorá napomáha lepšie si zapamätať jednotlivé objekty. Žiaci mladšieho školského veku majú radi miniatúrne stvárnenie reálnych objektov (oblečenie, kuchynský riad alebo nábytok pre bábiky, autíčka, veci z obchodu...). Pozor, aby sa však pri práci s miniatúrami neskĺzlo k jazykovej podpore zameranej len na lexikálnu zásobu.

Spoločenské hry – všetky druhy hier (stolové, kartové, magnetické ...) motivujú žiakov ku vzájomnej spolupráci, prepájajú jazyk s pamäťou a pod.

Pexeso – hra vhodná na rozširovanie lexikálnej zásoby, precvičovanie množného čísla, gramatických rodov, tvarov substantív v nominatíve a akuzatíve. Je potrebné však zaviesť správne pravidlá – dbať na to, aby všetci žiaci hovorili a hru sprevádzali.

Dobble – hra vhodná na precvičovanie lexikálnej zásoby. Nástroje na výrobu kariet Dobble nájdete on-line na: <https://www.cojsemvyzkousela.cz/?p=1505>

Domino – žiaci hrajú hru domino s kartičkami. Skupina 2 až 5 žiakov má za úlohu vytvoriť hada (napr. spojiť sloveso s príslušným zámenom: *ja behám, ty striháš...*). Žiaci spolupracujú v skupine. Skupín môže byť aj viacero a môžu súťažiť o to, kto bude mať prvý správne spojené kartičky.

Kvarteto – hra vhodná na precvičovanie lexikálnej zásoby v akuzatíve singuláru s väzbou slovesa *mať*. Učiteľ postupne rozdá žiakom 32 kariet a vyberie žiaka, ktorý začne hru. Ten sa opýta ktoréhokoľvek spolužiaka na konkrétnu kartu z kvarteta, z ktorého má aspoň jednu kartu. Ak oslovený žiak má túto kartu, musí ju pýtajúcemu sa odovzdať. Ten sa potom môže pýtať na ďalšiu kartu. Ak žiak nemá kartu, na ktorú sa ho pýtajú, je na ťahu a môže si sám pýtať ľubovoľnú kartu, ktorá by sa mu hodila do jeho kvarteta. Keď žiak získa kvarteto, položí 4 karty, ktoré sa k sebe tematicky hodia, na stôl. Potom pokračuje v hre ďalej. Cieľom hry je získať čo najviac kvartet.

Rolové hry – sú jazykovou podporou samé o sebe. Žiaci si môžu vyskúšať rôzne situácie v praxi (napríklad hra na obchod), pri ktorých si zároveň osvojujú jazykové správanie (interakčné komunikačné vzorce – nakupovanie). Dbať na dodržiavanie základného princípu – zapojiť všetkých žiakov v skupine.

Čítanie z pier – jeden žiak bez hlasu číta slovo zo zoznamu, druhý háda, ktoré je to slovo. Treba dbať na to, že aj pri zreteľnej artikulácii sú isté skupiny hlások, ktorých výslovnosť sa veľmi podobá, napr. *b - p - m, d - t, l - r, s - c*, čiastočne aj *e - i, o - u*.

Hra s písmenkami – spájanie písmen do jednoduchých slabík, jednoslabičných alebo dvojslabičných slov. Možno využiť kocky z hry Scrabble alebo plastové poháre, na ktorých sú napísané jednotlivé spoluhlásky a samohlásky.

Slovné preteky – na papierikoch sú napísané slabiky. Dvaja žiaci sa posadia oproti sebe. Jeden z nich vyžrebuje slabiku a potom hovoria slová, ktoré začínajú na danú slabiku. Hra končí, keď jeden zo žiakov už nevie pokračovať. Pre začiatovníkov môžu byť na papierikoch napísané len písmená.

Slovný futbal – žiaci hľadajú slovo začínajúce sa na posledné písmeno, posledné dve písmená alebo celú slabiku predchádzajúceho slova.

Rozstrihaný dialóg – učiteľ nakopíruje dialóg na rôznofarebné papieri a rozstrihá. Žiaci si vyberú každý jeden farbu a zostavujú dialóg. Zostavený dialóg možno nalepiť na papier. Aj žiaci s nižšou úrovňou ovládania jazyka si tak odnesú svoj produkt.

„Behací“ diktát – žiaci sú rozdelení do skupín. Každá skupina má svoj diktát, ktorý je umiestnený v inej časti triedy. Z každej skupiny vybehne k diktátu vždy jeden žiak, zapamätá si jedno slovo/jednu vetu a snaží sa ju bez chýb napísať na pripravený papier v skupine. Vyhráva skupina, ktorá má viac správne napísaných slov/viet.

Obrázkové knihy – pri jazykovej podpore nevyhnutné. Ich prostredníctvom žiaci poznávajú kultúrne a špecifické vzory rozprávania. Obrázkové knihy pre určitý vek bývajú pre rovnako staré deti cudzincov príliš náročné. Je vhodné preto používať knihy koncipované pre mladšie deti. Dbať na to, aby obrázky boli zreteľné, konkrétne a vhodne dopĺňali text.

Práca s výkladovým slovníkom/pravidlami slovenského pravopisu – žiak otvorí slovník na náhodnej strane, vyberie slovo, ktoré nepozná (možno obmedziť na slovný druh). Spoločne s ostatnými si ho vysvetlia a použijú vo vete.

Rozhovor – ideálny pri individuálnej práci so žiakom. Je vhodné využívať rôzne slovné hry, nechať žiaka dokončiť vety, pomenovávať predmety, obrázky a pod.

Básne – pravidelný rytmus a rým podporuje ľahšie zapamätanie si, žiak sa učí správne intonovať, získava cit pre jazyk. Báseň možno rytmizovať, dramatizovať, sprevádzať gestom, pohybom. Z začať s jedným veršom, postupne pridávať ďalšie verše, žiak môže dokončiť rým, verš.

Piesne – vhodný spôsob na nácvik výslovnosti (napr. samohlások). So žiakom možno spievať melódie na jednotlivé hlásky, najmä na tie, ktoré žiakovi robia problémy.

Výtvarné činnosti – kreslenie, strihanie, skladanie, lepenie a iné výtvarné činnosti možno prepojiť s rozhovorom, rozširovaním lexikálnej zásoby (*nožnice, lepidlo, papier, ...*), precvičovaním farieb (výtvarný diktát – *Nakresli žlté slnko, modrý dom, červenú strechu ...*), osvojovaním si gramatiky (*ja kreslím – ty kreslíš, ja strihám – ty striháš, ...*).